

Overdenking in de dienst voor kerk en wijk, Capelle-Schollevaar, 31 oktober 2004, 16.00 uur

Thema: 'Gaaf, die raaf!' n.a.v. Leviticus 11: 13-19 en 1 Koningen 17: 1-6 (centrale tekst)

Ze was altijd vriendelijk voor de mensen in de straat. Ook met de overburen had ze best een goed contact. Maar die overburen waren wel heel anders dan zij. Zij: een nette dame. De overburen: ruwe mensen, met veel lawaai om zich heen, grof in de mond.

Maar toen werd ze ziek. Verschillende mensen stonden klaar om haar te helpen. Maar wie deden het meest, wie kwamen dagelijks bij haar met pannetjes soep en schaaltes eten? De overburen! Zij begreep er niets van. Uit volstrekt onverwachte hoek kwam de hulp die ze nu zo nodig had.

Aan haar verhaal moest ik denken, toen ik nadacht over de raven in het bijbelgedeelte dat we hebben gelezen, de geschiedenis van Elia bij de beek Krith, of, zoals de Nieuwe Bijbelvertaling leest: Elia bij de wadi Kerit. Een wadi, dat is een droogliggend dal in een woestijngebied, waar in de regentijd opeens een beek doorheen stroomt. Wie is Elia eigenlijk, en wat doet hij hier in de eenzaamheid bij die beek?

Elia verschijnt hier, in 1 Koningen 17, zomaar, plotseling, op het toneel. Hij heeft een boodschap van God, en gaat daarmee naar koning Achab. Achab is koning over een deel van Israël, het noordelijke tienstammenrijk. Hij voert een slecht bewind. Niet alleen bedient hij zich van oneerlijke praktijken, maar vooral zetten hij en zijn vrouw Izebel het volk Israël enorm onder druk, om de afgod Baäl te aanbidden. De profeten van de HERE, de God van Israël, worden door dit echtpaar met de dood bedreigd, en velen van hen duiken dan ook onder. Kortom: een afschuwelijke periode.

Maar God laat niet met Zich spotten. Hij roept deze profeet, Elia, en stuurt hem naar koning Achab met de mededeling: 'Zo waar de HERE, de God van Israël leeft, in Wiens dienst ik sta: de eerstkomende jaren zal er geen dauw of regen komen tenzij ik het zeg.'

Nou, zoiets moet je vooral zeggen tegen zo'n wreed heerschappij als koning Achab. Natuurlijk wordt het gevaarlijk voor Elia. Daarom zegt de Here God tegen hem: 'Elia, ga weg, naar de andere kant van de Jordaan, en zoek een schuilplaats in de wadi Kerit. Drinken kun je uit de beek, en ik heb de raven opdracht gegeven je daar van voedsel te voorzien.' Elia volgt Gods bevel op, en wat gebeurt er? Tweemaal per dag, 's ochtends en 's avonds, komen de raven hem brood en vlees brengen.

Als je daar een beetje op doordent, dan gebeurt hier iets heel bijzonders, iets volkomen onlogisch. Ten eerste zijn de raven onreine dieren: we hebben dat gelezen in Leviticus 11: daar worden de raven genoemd in een lange lijst van dieren, die (citaat) door de Israëlieten 'als weerzinwekkend moeten worden beschouwd'.

Trouwens, in onze taal en cultuur staan raven ook niet best bekend. 'Kijk uit, want ze stelen daar als de raven!' zeggen we als iemand naar Rome op vakantie gaat. En we hebben het ook weleens over 'een witte raaf': dan bedoelen we iemand die er gunstig uitspringt, een positieve uitzondering temidden van mensen die niet best zijn. En in de symboliek brengen wij raven in verband met begraafplaatsen, met de dood. Raven en kraaien, die brengen ongeluk, zo is het bijgeloof.

En nu schakelt God uitgerekend deze onreine dieren in om Zijn dienaar Elia voedsel te brengen! Elia als rechtgeaarde Israëliet moet dat toch vast wel gedacht hebben: 'Mag ik dat eigenlijk wel eten, vlees dat door een onrein dier gebracht is, in zijn bek of in zijn klauwen?' En toch: God wil juist die raven gebruiken om Elia dat vlees en dat brood te brengen. Rovers maakt Hij tot gulle gevers! Dat gaat volstrekt tegen hun roverskarakter in. Maar voor God zijn deze vogels geschikt om door hen Zijn werk te doen. En het wonderlijke is, dat ze zo keurig elke morgen en elke avond hun voedsel afstaan.

U voelt wel aan, hoe geweldig de boodschap is, die in die raven gegeven is! De Here God is Koning over de héle schepping! Wij hebben niets te maken met bijgeloof, wees nooit bang voor een raaf, een kraai of een zwarte kat! De duivel, Gods tegenstander, die probeert mensen bang te maken. Maar God is de Heer over hemel en aarde. Hij schakelt ook deze raven in, om Zijn kinderen, in dit geval Elia, te ondersteunen. Heel de kosmos is aan Hem onderworpen, daarom kan Hij ook elk middel gebruiken om mensen te hulp te schieten, die in Zijn dienst willen staan.

Hulp uit onverwachte hoek, omdat GóD de Koning is. Ik kwam een prachtig voorbeeld daarvan tegen in dit boekje, gekocht voor een euro op de bazaar: 'Gevangene, en toch...' van Corrie ten Boom. Corrie en haar zus Betsie zijn vanwege hun verzetswerk in de Tweede Wereldoorlog gedeporteerd naar het kamp Ravensbrück. En dan, opeens, is daar die hulp uit onverwachte hoek. 'Ons kamp stroomt overvol,' schrijft Corrie ten Boom. 'Het veel te grote aantal gevangenen heeft tot voordeel dat het toezicht onvoldoende is. Daardoor kunnen we rustig onze eenvoudige Bijbelbespreking iedere dag houden. Protestant en Katholiek, alle richtingen zijn eensgezind bijeen, één in onze ellende, maar ook één in Jezus Christus. Och, in de Hemel zal ook geen aparte protestantse en katholieke afdeling zijn. Er is iets hemels in die eenheid.'

Op zekere dag worden we opgeschrikt door de komst van twee nieuwe vrouwen in onze barak. De ene is onze Aufseherin. De dag van haar aankomst slaat zij een vrouw zo wreed, dat deze de volgende dag in de ziekenbarak overlijdt.

De andere is een Stubeälteste, Lony. Zij loopt altijd met een riem in de hand en slaat om de haverklap. Wij voelen dat deze vrouwen een groot gevaar voor ons kunnen zijn en besluiten een gebedscampagne te beginnen om te bidden om bijzondere bescherming.

De dag daarop kom ik op ons gewone plaatsje achter in de zaal voor de Bijbelbespreking. Daar wordt mij toegefluiserd, dat Lony achter mij zit in het duister van de laatste rij bedden.

"Het kan vandaag niet doorgaan," zegt er een.

Met enkele anderen bid ik om bescherming en vraag om leiding. De Heer maakt ons duidelijk, dat we rustig door kunnen gaan. Dan bespreek ik het Bijbelgedeelte, ik eindig met dankgebed en we zingen ten slotte met elkaar: "Beveel gerust Uw wegen".

Dank klinkt er ineens uit het donker een stem: "Noch solch ein Lied!"

Wat is dat? Is haar gevoel gewekt door het zingen van een lied of is het iets anders?

We zingen nog een lied. Dan roept Lony:

"Noch solch ein Psalm."

We zingen die dag meer en langer dan anders. De Heer heeft ons boven bidden en denken verhoord. Niet alleen is het gevaar geweken dat Lony onze bijeenkomsten zal verstoren, maar zij wil er zelfs aan deelnemen. Ze verstaat Hollands, want ze heeft verkering gehad met een Hollander. Dat is ook de reden, waarom ze nu in het concentratiekamp zit.'

Tot zover Corrie ten Boom. Ziedaar! Lony, de Stubeälteste met de riem. En toch door God in dienst genomen om ervoor te zorgen dat de Bijbelbesprekingen ongestoord kunnen verlopen. Een raaf in Ravensbrück.

God is Heer van Zijn hele schepping. De raaf is voor Hem niet te min, om in dienst te nemen. We hebben gezongen uit Psalm 147, dat Hij ook voor de raven zorgt. 'Hij zegent de dieren met Zijn gaven, en hoort de roep der jonge raven.'

De hele kosmos staat God ter beschikking, om op Zijn tijd, als Hij dat wil, ons te hulp te komen. God werkt! Hij werkt via mensen, via dieren, Hij werkt door weersomstandigheden, door gebeurtenissen, Hij werkt door samenlopen van omstandigheden, Hij werkt door engelen, en Hij kan zelfs door nood en ellende heen werken voor ons welzijn.

Paulus schrijft daar iets prachtigs over in Romeinen 8. In die brief aan de Romeinen heeft hij uitgebreid beschreven, hoeveel liefde God voor deze wereld had, door Zijn eigen Zoon te geven, Jezus Christus. Jezus, die voor ons de weg ging naar het kruis, om voor onze zonden te sterven. En dan schrijft Paulus, in vers 28 en 32: 'Wij weten dat voor wie God liefhebben, God alle dingen laat meewerken ten goede. Zal Hij, die Zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar Hem omwille van ons allen heeft prijsgegeven, ons met Hem niet alles schenken?'

De raven, ze vliegen af en aan, om Elia van brood en vlees te voorzien. Hulp uit onverwachte hoek. En als u vertrouwt op Hem, als jij echt je leven geeft aan Jezus, dan zult u eens wat zien, dan zul jij het ook meemaken. Dat je merkt: 'Ik had het nooit verwacht, maar op een verrassende manier is God mij te hulp geschoten.'

Maar dan nog dit. Je kunt het ook omdraaien. God stuurt raven om Elia te helpen. God stuurt ook helpers op ons pad. Maar zou jij, zou u voor een ander ook weer een raaf kunnen worden? Iemand die het nooit van jou verwacht. Iemand die totaal niet aan u zou denken.

Bid maar gewoon, elke morgen, voordat je de drukte van de dag ingaat: 'Here God, wilt U mij gebruiken vandaag. Stuur mij op het pad van mensen, om hun tot een zegen te zijn.'

Corrie ten Boom vertelt dat ze vanwege oedeem aan haar voeten naar de ziekenbarak moet. Dan ligt daar ene vrouw te lijden. Corrie brengt haar een ondersteek en helpt haar vriendelijk en bemoedigend. 'Wie bent u?' vraagt de vrouw. 'U bent een goed mens, hier zijn alleen maar slechte mensen; waar komt u vandaan?' 'O,' denkt Corrie dan, 'enkel omdat ik gewoon menselijk met haar omga, ben ik een uitzondering.'

Vandaag, morgen, kunt u die uitzondering zijn, kun jij die uitzondering zijn. Laat je gebruiken door God, en je zult eens zien.

Ziet u die raven, in hun vlucht? Daar komen ze aan, met brood en met vlees. Teken van Gods liefde, verrassende, onverwachte zorg. Vindt u hem niet gaaf, die raaf?

Amen.

Reageren? Bel of mail: René van Loon, 010-442 6280, c.m.van.loon@freeler.nl